

Fylkesmannen i Trøndelag

Tröndelagen fylhkenålma

Vår dato:

03.11.2020

Vår ref:

2018/1804

Deres dato:

10.07.2020

Deres ref:

201943312-16

Trøndelag fylkeskommune
Fylkets hus, Postboks 2560
7735 STEINKJER

Saksbehandler, innvalgstelefon

Sandra Lilledal, 73 19 91 33

Straumen - uttalelse til søknad om ny lokalitet for dyrking av blåskjell -
Norgeskjell AS - Åfjord kommune

**Fylkesmannen konkluderer med at det ikke er nødvendig med tillatelse etter
forurensningsloven.**

Fylkesmannen viser til søknad fra Norgeskjell AS, datert 15.04.2020, oversendt fra
Trøndelag fylkeskommune til behandling 10.07.2020.

Lokalitet	Posisjon (i grader og desimalminutter)	Kartdatum
Straumen	63° 54.204` N 9°56.624` Ø	Euref89/WGS84

Fylkesmannens rolle

Fylkesmannen skal vurdere om vi på bakgrunn av søknaden kan gi en tillatelse etter
forurensningsloven. Vurdering etter forurensningsloven skal også omfatte vurdering opp
mot vannforskriften §§ 4-6 og eventuelt § 12 og naturmangfoldloven §§ 8 – 12.

Fylkesmannen skal i tillegg gi en uttalelse til søknaden med tanke på hensynet til verneom-
råder, biologisk mangfold, vilt, lakse- og innlandsfisk, etter akvakulturloven §§ 15 og 16.
Denne vurderingen skal også omfatte naturmangfoldloven §§ 8-12.

*Dette brevet omfatter både en vurdering etter forurensningsloven og en uttalelse med hensyn til
andre miljøinteresser.*

Saksframstilling

Lokaliteten har vært i drift siden 2018 med midlertidig konsesjon. Søkeren opplyser i sin
søknad at konsesjonen ble slettet på grunn av en misforståelse mellom Fylkeskommunen,
Mattilsynet og Norgeskjell AS. Norgeskjell AS søker derfor på nytt om anlegg for produksjon
av blåskjell ved Straumen i Åfjord kommune. Fylkesmannen vurderte søknaden i 2017 og
konkluderte i brev datert 13.02.2017 at det ikke er nødvendig med tillatelse etter
forurensningsloven § 11, jf. forurensningsloven § 8 tredje ledd.

E-postadresse:
fmlpost@fylkesmannen.no
Sikker melding:
www.fylkesmannen.no/melding

Postadresse:
Postboks 2600
7734 Steinkjer

Besøksadresse:
Strandveien 38, Steinkjer
Prinsens gt. 1, Trondheim

Telefon: 74 16 80 00
www.fylkesmannen.no/tl

Org.nr. 974 764 350

Det søkes om tilsvarende areal og årlig produksjon av blåskjell som i 2017 - et areal på 40 da og årlig produksjon på 100 tonn.

Planstatus og kommunal behandling

Ifølge kommunen ligger omsøkt lokalitet i NFFF-1 flerbruksområde (natur, friluftsliv, ferdsel og fiske) i gjeldene kommuneplan. Åfjord kommune har gitt Norgeskjell AS dispensasjon fra kommuneplanens arealdel til etablering av lokalitet Straumen, i vedtak datert 07.07.2020.

Det kom inn følgende merknader i forbindelse med offentlig ettersyn:

Knut Hellesvik, 4.6.2020

I høringsuttalelsen trekkes det frem flere momenter:

1) Forhold til arealplan og kystsoneplan

Lokaliteten er i strid med nylig vedtatt arealplan. Gruppe «Havbruksfri sone utenfor Lysøysundet i ny Kystsoneplan» jobber også for å sikre åpne sjøområder for turisme, fritidsfiske, naturmangfold og uhindret vandring for villaksen i Åfjorden.

2) Strømforholdene på Tiltremsvika

Tiltremsvika er ikke eget som lokalitet for havbruk på grunn av strømforholdene. Og målinger tilbake til 2015 som er tatt på feil sted kan ikke tjene som gyldig underlag og for å vurdere lokalitetens egnethet.

3) Forhold til naturmangfold og særlig ærfugl

Lokaliteten Straumen ligger for nær «ærfuglenes naturlige matfat» og kan ikke tillates. Den bør flyttes til lokalitet på dypere vann og med mindre strøm.

4) Forhold til fritidsfiske og rekreasjon

Skjærgården og de «nære farvann» er viktige rekreasjonsområder i sjøen og brukes for fritidsfiske. Anlegget kommer i konflikt med annet arealbruk og bør legges andre steder enn det foreslåtte området for Havbruksfri sone.

5) Tidligere midlertidige konsesjon for lokalitet Straumen

Det vises til tidligere saksbehandling og bakgrunn for midlertidig konsesjon i forrige søknadsrunde pga. bedriftens manglende rutiner for sin kvalitetssikring. Hellesvik har observert og fått tips fra naboer i hyttefeltet om flere observasjoner som ikke er i samsvar med regelverket for slike anlegg. Disse hendelsene har vært en del av klagebehandlingen hos Fiskeridirektoratet (8.2.2019).

Høringsuttalelsen fremhever følgende momenter avslutningsvis:

- Det er ikke grunnlag til å gi dispensasjon fra arealplan da hensikten med den er å etablere og sikre et havbruksfritt område.
- Lokalteter som naturlig benyttes av ærfugl kan ikke benyttes for blåskjellanlegg.
- Norgeskjell svikter på flere områder og bedriften har tilsynelatende ikke rutiner for kvalitetssikring som ivaretar at for eksempel lover og forskrifter følges på en tilfredsstillende måte.

Fosen Naturvernforening (FNF) 5.6.2020

FNF har flere merknader til søknaden:

1) I strid med ny arealplan

Lokaliteten er i strid med nylig vedtatt arealplan og omsøkte anlegget ligger i et område med plankategori NFFF-1 (natur, friluftsliv, ferdsel og fiske). I tillegg vil omsøkte lokaliteten overlappe med det kartlagte friluftsområde Selnes fra 2014.

2) Naturmangfold

Det er flere viktige naturtyper i området for det omsøkte anlegget – sterke tidevannsstrømmer, bløtbunnsområder i strandsonen, samt flere fuglearter som ærfugl og andre rødlistede sjøfugl (havelle, sjøorre og alke).

Den samlede belastning på økosystemene dette sett i sammenheng med alle eksisterende anlegg i hele området må også vurderes.

Norgeskjell har gjentatte ganger søkt tillatelse til felling av skadegjørende ærfugl, dette viser at blåskjeloppdrett ikke bør plasseres ved Straumen.

3) Strømmen i Straumen

Det stilles spørsmål ved strømmålingsrapporten fra 2015 – blant annet om manglende vurderingen av data. FNF påpeker også at målingene viser at det er sterk strøm i området og etterlyser erfaringene til norgeskjell på denne lokaliteten.

4) Plastforurensning

Plastforurensning i havet er et gigantisk problem. Oppdrettsnæringen, deriblant blåskjellnæringen, bidrar til plastforurensning i havet ved å benytte materialer i f.eks. tauverk som defineres som plastprodukter. Det må settes krav til bruk av miljøvennlige materialer der slikt er tilgjengelig.

Det vises til flere artikler som bekrefter at blåskjell tar opp plastpartikler og sjømaten mennesker spiser kan dermed inneholde plast.

5) Håndtering av biologisk avfall

FNF etterlyser igjen informasjon om hvordan Norgeskjell AS har tenkt å håndtere blåskjellavfallet som et slikt anlegg vil generere. Det må på plass en plan for håndtering av det biologiske avfallet fra skjellproduksjonen. Dette er næringsavfall og må leveres til godkjent mottak eller nyttiggjøres. Avfallet skal ikke tilbake til sjøen/dumpes. Avslutningsvis konkluderer FNF med at anlegget beslaglegger områder brukt for andre formål og fortrenger på den måten de opprinnelige beboerne/brukerne (fisk, fugler, dyr og mennesker). Håndtering av plast og mikroplast er ikke på plass, heller ikke håndtering av skjellavfall. Anlegget strider også med nylig vedtatt arealplan. På grunnlag av dette fraråder FNF å innvilge søknaden om omsøkt.

Åfjord kommune har i planutvalget 25.06.2020 gitt Norgeskjell AS dispensasjon fra kommunedelplanen for gamle Åfjord kommune. Åfjord kommune har ellers ingen innvendinger til at Norgeskjell AS gis fornyet tillatelse på lokaliteten og påpeker i sin behandling at det aldri har vært hensikt med arealplanrevisjonen å utestenge noen virksomhet fra sitt eksisterende område. Forholdet beskrives å ha oppstått som følge av «arbeidsuhell».

Fylkesmannens kommentar til høringsuttalelsene:

1) Planavklaring

Fylkesmannen har ingen merknader til kommentarer som angår forhold til plan og arealbruk. Dette fordi kommunen som rette planmyndighet har behandlet

dispensasjonssøknaden og dermed tatt stilling til andre arealinteresser i det aktuelle sjøområdet ved å innvilge dispensasjon til etablering av anlegget som omsøkt.

2) Håndtering av biologisk avfall

Når det gjelder håndtering av biologisk avfall så viser Fylkesmannen til tidligere svar til FNF i forbindelse med saksbehandling av et blåskjellanlegg (brev datert 6.6.2019)

«Slik Fylkesmannen leser dette omfatter merknaden avfallshåndtering fra hele produksjonskjeden - fra dyrking til fabrikken. Vi vil herved presisere at Norgeskjell sin søknad og vår uttalelse gjelder kun etablering av et anlegg i sjø og omfatter ikke skjellpakkeri og dermed ikke avfall som generes ved sortering og pakking av blåskjell. De anslåtte avfallsmengder FNF viser til oppstår i forbindelse med transport, sortering og pakking av blåskjell.

Under definisjon av dumping i forurensningsforskriften § 22-2 punkt e) *dumping omfatter ikke disponering av avfall eller annet materiale som er knyttet til eller skriver seg fra vanlig drift av skip, innretning eller fiskeri- og oppdrettsnæring, unntatt når avfallet eller materialet er fraktet bort fra avfallskilden med det formål å bringe det av veien*. Ut fra det, tolker vi det som at når bedriften fjerner eventuelle påvekstalger, tang o.l. organisk materiale (også evt. skadde/døde skjell) underveis på båten mens de høster blåskjell, så vil det være tillatt å slippe dette ut i sjøen. Dette defineres ikke som dumping, men som avfall fra *vanlig drift* av oppdrettsnæring. Men når man frakter blåskjell inn til land, rensker den ved land, for deretter å kjøre dette ut i båt og dumpe på havet, så er dette dumping, og ikke tillatt i hht. § 22-4. Denne delen av produksjonen er ikke omfattet av søknaden og Fylkesmannens uttalelse.»

3) Plastforurensning

FNF etterlyser i sin høringsuttalelse fremgang på sentralt hold når det gjelder produsentansvarsordning for utrangert utstyr fra fiskeri- og oppdrettsnæringen. Fokuset på marin forsøpling er stort og det er et faktum at fiskeri- og akvakulturnæringen utgjør til sammen den største kilden til marin forsøpling i Norge¹.

I 2016 sendte Miljødirektoratet en overordnet vurdering av kilder og tiltak mot marin forsøpling til Klima- og miljødepartementet (KLD)² hvor det ble pekt ut syv tiltak som burde prioriteres. I den oppdatert tiltaks- og virkemiddelvurdering mot marin forsøpling 2020³, beskriver Miljødirektoratet status på tiltakene fra 2016 og anbefalinger om videre oppfølging samt nye forslag til prioriteringen som kan bidra inn i det videre arbeidet med å forebygge marin forsøpling i Norge.

I denne tiltaksvurderingen er en av Miljødirektoratets anbefalinger at Norge bør prioritere å få innført et hensiktsmessig produsentansvar for produsenter og importører av utstyr i

¹ <https://www.miljodirektoratet.no/aktuelt/fagmeldinger/2020/september-2020/vurdering-av-tiltak-for-a-forebygge-marin-forsopling/>

² <https://www.regjeringen.no/contentassets/57531d6df37b4f53b0e8318caf55d3f5/mdirs-svar-pa-oppdrag---tiltaksanalyse-mot-marin-forsopling-juni-2016.pdf>

³ <https://www.miljodirektoratet.no/aktuelt/fagmeldinger/2020/september-2020/vurdering-av-tiltak-for-a-forebygge-marin-forsopling/>

plast til fiskeri og akvakulturnæringen. Det skal sikre at produsentene pålegges et større ansvar for å forhindre at avfall kommer på avveie og at ressursene i avfallet ikke går tapt. I tiltaksvurderingen gis det anbefalinger om å prioritere flere tiltak innen blant annen fiskeri- og akvakulturnæringen.

Øvrige merknader kommentere Fylkesmannen lenger ned i brevet.

Fylkesmannens vurdering etter vannforskriften

Formålet med vannforskriften er å gi rammer for fastsettelse av miljømål som skal sikre en mest mulig helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannforekomstene.

Ifølge vannforskriften § 4-6 skal tilstanden i overflatevann og grunnvann beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand.

Vannforskriften § 12 gir åpning for ny aktivitet eller nye inngrep som likevel i en liten grad kan påvirke tilstanden i resipienten negativt. Det kan tillates forringelse fra svært god til god økologisk tilstand forutsatt av visse vilkår er oppfylt.

Virksomheten det her søkes om tillatelse for er vurdert til ikke å komme innunder unntaksbestemmelsene i vannforskriften § 12. Tiltaket ligger innenfor vannforekomsten 0321030100-6-C Lauvøyfjorden. Ifølge databasen Vann-nett er vannforekomsten betegnet som kystvann. Den økologiske tilstanden er foreløpig antatt god (middels presisjon) og kjemisk tilstand er ukjent. Vannforekomsten forventes å oppnå mål om god økologisk og kjemisk tilstand. Tatt i betraktning tiltakets størrelse og karakter, vurderer vi tiltaket til ikke å ha stor negativ påvirkning på vannforekomsten og vi forventer at målet om god økologisk tilstand i 2021 fortsatt blir ivaretatt om anlegget etableres.

Fylkesmannens vurdering etter naturmangfoldloven §§ 8-12

Ifølge naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Nedenfor følger en vurdering av tiltaket og mulige effekter på biologisk mangfold i området.

§ 8 Kunnskapsgrunnlaget

Tiltaket ligger i et område som ifølge Naturbase har sterke tidevannsstrømmer (Ytre Åfjorden). Det er også i nærheten av anlegget registrert et bløtbunnsområde i strandsonen med verdi svært viktig. Åfjorden grenser til Lauvøyfjorden og er en nasjonal laksefjord.

Strømmålinger for området fra perioden 24.01.2015-18.02.2015 er vedlagt søknaden. Ifølge rapporten er det en jevn strøm i hele vannsøyla, med tilsynelatende kraftig strøm-akselerasjon på fellende sjø, spesielt i den øverste delen av vannsøyla. Gjennomsnittlig vannstrøm ved Straumen i denne måleserien er 13, 7 og 8 cm/s på 6, 33 og 44 meters dyp, mens maksimalhastigheten er henholdsvis 48, 38 og 44 cm/s. Resultater fra strømmålingen har blitt kommentert av høringspartene. Gode strømforhold/strømhastighet er avgjørende for fødetilførsel til et blåskjellanlegg og dermed god produksjon. Anlegget har vært i drift

siden 2018, Norgesskjell AS skal dermed ha opparbeidet erfaring med denne lokaliteten og vil kunne vurdere hvorvidt dette er god plassering for et blåskjellanlegg. Samtidig vil Fylkesmannen bemerke at faglig vurdering av gjennomførte strømmålinger samt kart som viser plassering av strømmålerne bør legges ved i framtidige søknader for å danne et godt bilde av lokalitetens egenhet.

Ifølge Naturbase er det registrert flere fuglearter av særlig stor og stor forvaltningsinteresse i nærområdet til omsøkt anlegg. Det er også registrert arter som lever av muslinger i området, blant annet ærfugl (NT). Fylkesmannen vil gjøre oppmerksom på at anlegget vil kunne trekke til seg musling-spisende viltarter, noe som kan føre til konflikt mellom vilt- og næringsinteressene. Skader og ulemper forårsaket av faunaen må etter Fylkesmannens vurdering påregnes ved drift av anlegget. Søkeren bør derfor selv iverksette tiltak for å forebygge viltskader. Fylkesmannen vil være restriktiv med å gi fellingstillatelse etter viltloven § 14.

Det er stor usikkerhet knyttet til hvordan skjell dyrking påvirker miljøet. Miljødirektoratets rapport «*Analyse av mulige miljøvirkninger av skjell dyr*», fra 2001⁴ setter søkelys på å belyse mulige miljøeffekter knyttet til skjellnæringen, hovedsakelig med tanke på å identifisere eventuelle negative konsekvenser for fugl. Den konkluderer med at de negative konsekvensene først og fremst vil være relatert til arealbeslag og forstyrrelser som kan hindre eller begrense fuglenes tilgang til viktige områder. Videre påpekes det i rapporten at for å unngå konflikter mellom ærfugl og blåskjellnæringen «*bør ikke anlegg etableres i områder som i utgangspunktet er viktige beiteområder for ærfugl. Likevel vil konflikter kunne oppstå ved at ærfugl aktivt oppsøker områder med god næringstilgang, f. eks. dyrkingsanlegg (Dunthorn 1971).*»

§ 9 Føre-var-prinsippet

Fylkesmannen mener her at kunnskapsgrunnlaget er godt nok.

Selv om det er lite kunnskap om effektene av skjell dyrking på miljøet er det ikke ventet at tiltaket vil ha vesentlige negative konsekvenser på sårbare/truede arter eller naturtyper i området. Hvis det blir endringer i driften som kan få effekt på utslippene, eller det viser seg at utslippene blir større enn forutsatt, må det sendes melding til Fylkesmannen.

§ 10 Samlet belastning

Det er flere skjell-lokaliteter i Lauvøyfjorden/Åfjorden, den nærmeste, Lauvøya, ligger ca. 1,6 km fra omsøkte lokalitet i luftlinje. Norgesskjell AS har i tillegg søkt om tillatelse for dyrking av blåskjell på lokalitet Rognsteinan, ca. 1,5 km fra omsøkte lokalitet. Søknad om lokalitet Rognsteinan har Fylkesmannen foreløpig ikke mottatt til behandling, kun til orientering i brev datert 16.04.2020.

⁴ <https://www.miljodirektoratet.no/publikasjoner/publikasjoner-fra-dirnat/dn-utredninger/analyse-av-mulige-miljovirkninger-av-skjelldyrking/>

Aktiviteten skal ikke medføre utslipp av kjemikalier eller lignende. På grunn av at anleggets størrelse så ser vi det slik at dette anlegget ikke i vesentlig grad, vil ha negativ effekt på den samlede belastningen i området.

§ 11 – kostnadene ved miljøforringelse

I henhold til dagens regelverk vil det ikke bli gitt tillatelse før Norgeskjell AS har stilt sikkerhet jfr. krav i tildelingsforskriften. Slik sikkerhet skal sikre opprydding av lokaliteten ved eventuelt opphør av drift.

§ 12 – miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

Det skal tas utgangspunkt i driftsmetoder, teknikk og lokalisering som ut fra en tidligere, nåværende og framtidig bruk av naturmangfoldet og økonomiske forhold gis de beste samfunnsmessige resultatene.

Anlegget skal benytte best tilgjengelige teknikker så langt som råd, når dette ikke medfører urimelige kostnader.

Fylkesmannens konklusjon

Ut fra den informasjonen vi har mottatt, kan vi ikke se at utslipp fra anlegget vil medføre noen nevneverdige skader eller ulemper. Vi har derfor konkludert med at det ikke er nødvendig med tillatelse etter forurensningsloven § 11, jf. forurensningsloven § 8 tredje ledd.

Hvis det blir endringer i driften som kan få effekt på utslippene, eller det viser seg at utslippene blir større enn forutsatt, må det sendes melding til Fylkesmannen. Vi vil deretter avgjøre om det eventuelt blir nødvendig med en tillatelse etter forurensningsloven.

Regelhjelp

For informasjon om regler som kan være aktuelle for virksomheten/bedriften, viser vi til Miljødirektoratet sine hjemmesider www.miljodirektoratet.no.

Med hilsen

Marit Lorvik (e.f.)
seksjonsleder
Klima- og miljøavdelingen

Sandra Lilledal
rådgiver
Klima- og miljøavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

FOSEN NATURVERNFORENING

c/o Magnar Østerås Ytre 7100 RISSA
Ringvei 32

MATTILSYNET	Felles postmottak Postboks 383	2381	BRUMUNDDAL
NORGESKJELL AS	Austdalsveien 258	7170	ÅFJORD
FSKERIDIREKTORATET REGION MIDT	Postboks 185 Sentrum	5804	BERGEN
Åfjord kommune	Øvre Årnes 7	7170	ÅFJORD
Trøndelag fylkeskommune v/Albertine Vian Rekdal			
NORGESKJELL AS v/Håvard Aakerøy Knut Hellesvik			